

№ 67-72-29/1
Big 29.03.21р

Відгук
офіційного опонента доктора мистецтвознавства
Шмагала Ростислава Тарасовича на дисертаційне дослідження
Радомської Віолетти Радіонівни «Принципи організації інтер'єру
в українській архітектурі першої чверті ХХ століття (на прикладі
творчості Модеста Сосенка)» на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Пошуки ідентичностей були і є одним із головних завдань у сфері архітектури та дизайну. В особливий і яскраво виражений спосіб ці пошуки були реалізовані у сакральній архітектурі, що завжди потребувала синтетичної єдності архітектурно-дизайнерської складової (для комфорту) і образотворчої мистецької (для душі). У контексті сакральної функції архітектурно-дизайнерської діяльності вирішальну роль відігравало і декоративно-ужиткове мистецтво, яке, на відміну від дизайну, ніколи не підпорядковувалося «релігії машини».

Мабуть, для усіх буде аксіомою той факт, що класичний дизайн у своєму історичному становленні «відбрунькувався» від пластичних образотворчих та ужиткових мистецтв. Кажучи точніше, дизайн «стартував» з філософсько-естетичного поля модерну, стилю, який панував у час найактивнішої творчості Модеста Сосенка. Роль цього видатного митця у формуванні новаторського дизайну сакральних інтер'єрів є безсумнівна і належить до числа найкращих проявів сакрального монументального живопису у стилі модерн на українському ґрунті. У цьому контексті творчий метод Модеста Сосенка та його мистецький доробок вимагають вивчення та популяризації, за словами авторки дисертації «...інтеграції у подальший розвиток практики проектування інтер'єрів українських церков з метою запровадження якісних змін у сучасній дизайн-діяльності» (с.24 дисертації).

Серед інших завдань дослідження Віолетта Радомська ставить перед собою «надзавдання», що полягає у простеженні формування постмодерної концепції дизайну інтер'єру сакральної споруди ХХІ ст. і пропонує шляхи інтеграції етномистецьких традицій в історико-мистецтвознавче підґрунтя сучасного дизайну (с. 6 дисертації).

Застосований метод алгоритмії сучасного цифрового моделювання дозволив створити базу для прикладного інструментарію нинішньої дизайнерсько-архітектурної практики. У цьому ж контексті дослідниця вводить в науковий обіг і нереалізовані проектні розробки М.Сосенка, актуалізує їх для сучасних дизайнерів.

В методології дослідження надзвичайно важливою і актуальною є базова позиція авторки, яка полягає у трактуванні стінописів та декоративного опорядження храмів не лише у контексті художньо-естетичного чинника, а у взаємозв'язку із виявом авторської індивідуальності як художника, дизайнера, архітектора та ремісника в одній особі.

Серед інших п'яти пунктів, що визначають актуальність дослідження, це положення є безумовно найважливішим і таким, що безпосередньо вплинуло на формування узагальнюючої мети дослідження, а саме у визначенні принципів просторової організації монументальних стінописів і предметно-просторового наповнення інтер'єрів.

Згідно з метою та положеннями, що визначають актуальність, логічно сформовані п'ять основних завдань дослідження, його об'єкт, предмет, територіальні та хронологічні межі.

Гідною окремої уваги є й реставраційна методологічна основа роботи. Вона ґрунтується не лише на класичних методах для такого роду досліджень, але й на залученні спеціальнонаукових рівнів, що впливають з

професійного досвіду авторки у сфері реставраційної практики консерваційних заходів по збереженню історичних стінописів.

Увесь текст дисертації переконливо підтверджує практичне значення дослідження у зв'язку з лекційними курсами, проектно-художньою та пам'яткоохоронною діяльністю. Максимально коректно і повно автор наводить посилання на об'ємну джерельну базу, демонструє достатню кількість власних публікацій, аналіз яких засвідчує вагомий особистий внесок здобувача.

При цьому важливо зазначити, що найціннішим джерелом стали особисті натурні дослідження історично сформованих сакральних інтер'єрів поряд із ретельно проведеною систематизацією опублікованих та нововиявлених досліджень. Це дало змогу Віолетті Радомській розкрити раніше невідомі факти з біографії Модеста Сосенка та виявити затерті у часі об'єкти творчого доробку митця.

Увесь багаж опрацьованих джерел дозволив авторці розробити гідну наслідування комплексну методику дослідження на теоретичному рівні та уточнити термінологічний апарат.

На практичному рівні достовірність результатів, досягнутих за обраною методикою, дозволила фахово реставрувати та усувати наслідки поновлень, які нівелювали у низці випадків автентичні стінописи М.Сосенка. Послідовно просуваючись до цього практичного «надзавдання», здобувачка запропонувала власне трактування шляхів інтеграції етномистецьких традицій першої чверті ХХ століття в історико-мистецтвознавче підґрунтя сучасного дизайну. І ці положення, викладені у 2-му розділі, не викликають заперечень. Адже функціональні параметри церковних інтер'єрів розглянуто через «теологічну естетику» та проектно-художній естетичний контекст. Дисертантка приходять до справедливого висновку, що творчий потенціал М.Сосенка та його новаторські підходи визначили «авторський дизайн

внутрішніх церковних просторів» (с. 100 дисертації), що і нині дає поштовх до формування нових прогресивних пошуків.

Підтвердженням сказаного слугує третій розділ дисертації, що присвячений аналізу творчого методу митця. Тут робиться акцент саме на визначенні принципів просторової організації і предметно-просторового наповнення інтер'єрів: функціональному (3.1), композиційному (3.2) та семантичному (3.3) принципу. Доречно використана філософія «гештальт-законів» дозволяє здобувачці зробити правильні висновки, підкріплені техніко-технологічними аспектами, які досліджені вперше в такій повній мірі (3.4). Для майбутніх творчих дизайнерських практик особливо важливим є проведений графологічний аналіз композиційних схем орнаментики М.Сосенка. і коректна геометризація іконописних типів.

Важливо, що у заключному четвертому розділі «Збереження автентики...» В.Радомська не обмежується лише теоретичними деклараціями, а наводить проаналізовані приклади з арсеналу митців – послідовників М.Сосенка.

Текст та ілюстративний матеріал четвертого розділу дає переконливе і вагоме відчуття того, що за плечима дослідниці досвід незліченних експедицій, що увінчалися підсумками по стану збереженості (4.1), шляхами збереження (4.2) та використанням здобутків дослідженої спадщини у сучасній практиці (4.3).

Цей гігантський теоретично-практичний багаж щедро підкріплений схематичною візуалізацією, картами, переліком об'єктів, методикою виконаних науково-реставраційних робіт тощо.

Заключні висновки дисертації ґрунтовні, об'єктивні і збалансовано відображають відповіді на мету і всі поставлені завдання перед багатоплановим дослідженням. Вони є тотожні висновкам, що викладені в авторефераті.

Подано на завершення кілька зауважень щодо опонованої дисертації.

1. У другому розділі «Особливості розвитку дизайну інтер'єрів в українській сакральній архітектурі першої чверті ХХ століття», на мою думку, слід було обумовити, що згідно з використаною методикою «історико-мистецького підходу» маємо у зазначений період справу не з класичним дизайном, а з протодизайном, що формувався на ґрунті художньо-промислової освіти.

2. У висновках до четвертого розділу на с. 294-296 дисертації у різних місцях тричі повторюється одне й те саме речення: «Окреслено перспективи та рекомендації по застосуванню принципів... в сучасній дизайнерській проектно-художній діяльності».

Ці зауваження є швидше побажаннями до подальшого удосконалення тексту, який заслуговує на видрук у вигляді повноцінної наукової монографії.

Дисертаційне дослідження Радомської Віолетти Радіонівни «Принципи організації інтер'єру в українській архітектурі першої чверті ХХ століття (на прикладі творчості Модеста Сосенка)» є завершеною синтетичною науковою працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе значення для мистецтвознавства, дизайну, архітектури, сучасної реставраційної практики у загальноукраїнському вимірі. Проблематика роботи актуальна, апробована у достатній кількості публікацій у фахових вітчизняних та закордонних виданнях. Методологічні основи та з'ясування відповідей на мету і завдання дослідження відповідають нині діючим в Україні вимогам щодо спеціалізації дизайн.

Зміст і оформлення дисертаційного дослідження свідчать, що її автор, Радомська Віолетта Радіонівна заслуговує на присвоєння їй вченого ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – Дизайн у спеціалізованій вченій раді К 35.052.25 у Національному університеті Львівська політехніка».

Доктор мистецтвознавства, професор Шмагало Ростислав
декан факультету історії і теорії мистецтва ЛНАМ Тарасович

ЛНАМ	
Підпис завіряю	<i>Шмагало Р.Т.</i>
Начальник ВК	<i>Тарасович</i>
«	»
	20__ р.